

gumenteerde berekening aan het hoofd van bladz. 19, den indruk van weinig stabiliteit van den Minister op het door dien bewindsman ingenomen standpunt.

Hiertegen werd opgemerkt, dat men ten opzichte van de sociale politiek bezwaarlijk een onwrikbaar standpunt kan innemen. Volgens het gevoelen van enkele leden werd door den tegenwoordigen bewindsman ten dezen opzichte eene prijzenswaardige voorzichtigheid aan den dag gelegd.

Art. 31. Gevraagd werd, of dit artikel ook van toepassing zal zijn op de commissies, in het leven geroepen om de restauratie van historische bouwwerken te bevorderen. Men betwijfelde, of het hier gold publiekrechtelijke lichamen, en vroeg wie in dergelijke gevallen voor de naleving der wet aansprakelijk is.

Art. 32. Deze wet zal als Steenhouderswet zonder meer kunnen worden aangehaald. De gewijzigde Arbeidswet als „Arbeidswet 1911”. Aan het slot der Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer betreffende het ontwerp-Arbeidswet gaf de Minister sub art. XXVIII te kennen, dat het niet noodig is behalve het jaar ook het nummer van het *Staatsblad* aan te halen bij de vermelding van den verkorten titel van de wet. De Minister schijnt echter nu van oordeel, dat zelfs de vermelding van het jaar overtoellig is.

Vastgesteld den 29sten Juli 1911.

VAN DER FELTZ.
VAN LANSCHOT.
VAN WATERSCHOOT VAN DER GRACHT.
DE MAREZ OYENS.
VAN DER KUN.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot wijziging der wet tot regeling
van het lager onderwijs. (186 Tweede Kamer.)

Bij het afdelingsonderzoek van dit wetsontwerp werd door meerdere leden instemming betuigd met de voorgestelde regeling, welke beoogt de onbillijkheden weg te nemen voor den onderwijzer, die overgaat van het bijzonder onderwijs naar het openbaar en omgekeerd. De voorziening is een gevolg van het arrest van den Hoogen Raad van 18 Juni 1909, waarbij artikel 25 van de Pensioenwet niet toepasselijk werd geacht op onderwijzers, die van betrekking veranderen.

Genoemd arrest toch houdt in, dat artikel 25 van de Pensioenwet de door den eischer in cassatie gewilde korting op een pensioen als dat door den verweerder reeds voor zijn aanstelling tot onderwijzer genoten, slechts voorschrijft ingeval de gepensioneerde wordt herplaatst in eene betrekking waaraan uitzicht op burgerlijk pensioen is verbonden en derhalve de korting alleen geoorloofd zou zijn, wanneer aan de betrekking bij het openbaar lager onderwijs zoodanig uitzicht verbonden was; dat dit echter het geval niet is, vermits als burgerlijke pensioenen in den zin van de Burgerlijke Pensioenwet en dus ook van haar artikel 25, alleen zijn te beschouwen pensioenen toegekend aan burgerlijke ambtenaren, d. w. z. aan de ambtenaren aangeduid in artikel 2 derzelfde wet, waartoe de onderwijzers van het lager onderwijs niet behooren; dat toch volgens genoemd artikel 2 als burgerlijke ambtenaren worden beschouwd: a. zij die met vaste aanstelling en be-

looning uit de Staatsinkomsten door of vanwege den Koning, door of vanwege een der Kamers der Staten-Generaal, of door de Staten of Gedeputeerde Staten der provinciën zijn benoemd en b. zij die bij de wet als burgerlijke ambtenaren zijn of zullen worden aangemerkt; dat de door de gemeenteraden aangestelde onderwijzers bij het openbaar lager onderwijs zeker niet kunnen gerangschikt worden onder de eerste groep, maar zij al evenmin behooren tot de tweede groep omdat geen wettelijke bepaling bestaat waaruit valt af te leiden, dat zij, althans voor de toepassing der bepalingen omtrent pensioenen, als burgerlijke ambtenaren worden aangemerkt; dat dit in het bijzonder niet volgt uit het in het middel aangehaalde artikel 44 der wet op het lager onderwijs, waarbij enkele in dat artikel vermelde bepalingen der Burgerlijke Pensioenwet toepasselijk worden verklaard op „de pensioenen der onderwijzers”; dat toch daaruit alleen kan worden afgeleid, dat de pensioenen der onderwijzers door die toepasselijk verklaarde bepalingen zullen worden beheerscht, geenszins dat de onderwijzers voor de toepassing der bepalingen omtrent pensioen zullen moeten worden aangemerkt als burgerlijke ambtenaren in den zin van artikel 2 der Burgerlijke Pensioenwet; dat ook niet kan toegegeven worden, dat met deze opvatting de aanhaling van artikel 25 van de Pensioenwet in art. 44 geheel overbodig zou zijn, daar uit het onder de toepasselijk verklaarde artikelen niet vermelden van artikel 25 der laatste wet allicht zou kunnen worden afgeleid, dat de pensioenen der onderwijzers niet aan de in dat artikel voorgeschreven korting onderworpen waren.

En lid kon zich met die rechtsoverwegingen volkomen vereenigen in tegenstelling van de critiek door den Minister in zijne Memorie van Antwoord ter dezer zake kenbaar gemaakt.

Met instemming was verder kennis genomen van de bepaling van artikel I (art. 41) dat de onderwijzer om aanspraak te kunnen maken op wachtgeld een minimum traktement van f 500 moet hebben genoten.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs
24 Juli 1911.

VAN LAMSWEERDE.
VAN WASSENAER VAN ROSANDE.
VAN VOORST TOT VOORST.
VERHELJEN.
D'AUMALE VAN HARDENBROEK.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot goedkeuring van
het op 19 September 1910 te 's Gravenhage mede door
Nederland onderteekend Additioneel Protokol bij het door
de wet van 1 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 238) goedgekeurd
Verdrag nopens de vestiging van een Internationaal
Prijzenhof. (225 Tweede Kamer.)

Bij het afdelingsonderzoek van dit wetsontwerp betuigden meerdere leden instemming met de onderteekening door Nederland van het Additioneel Protokol. Echter wezen zij er op, dat bij het aanvaarden van het Internationaal Prijzenhof als opperste gerechtshof men in strijd kan komen met de constituties van verschillende Mogendheden en dat ook voor Nederland daardoor feitelijk een nieuw stelsel wordt ingevoerd in strijd met artikel 162 van de Grondwet. Door het beroep toch op het Internationaal Prijzenhof wordt de Hooge Raad als opperste

225. Voorloopig Verslag over het wetsontwerp tot goedkeuring van het Verdrag nopens de vestiging Intern. Prijzenhof.

gerechtshof feitelijk ter zijde gesteld en wordt een internationaal recht gehuldigd, dat zich niet aan de voorschriften van de Grondwet stoort.

In de Memorie van Toelichting op dit wetsontwerp kenschetst de Regeering zelve het verdrag tot vestiging van een Internationaal Prijzenhof (wet van 1 Juli 1909, *Staatsblad* n°. 238) als die van „eene boven de nationale gerechten geplaatste instantie”.

Blijkens de Nota naar aanleiding van het Verslag (N°. 6 der Gedrukte Stukken) verklaart de Regeering, dat voor Nederland geen grondwettige bezwaren bestaan tegen de aanvaarding van een Internationaal Prijzenhof als eene boven de nationale gerechten geplaatste instantie.

De vraag werd gedaan of, waar art. 162 der Grondwet den Hoogen Raad der Nederlanden erkent als opperste gerechtshof, de bovenvermelde zienswijze der Regeering is gegrond op de overweging, dat men bij de instelling van het Prijzenhof te doen heeft met de gedeeltelijke organisatie van zoogenaamd mondiaal recht, waarop de bepaling van art. 162 der Grondwet bovenbedoeld, niet van toepassing is.

Tegen de opvatting, dat er een mondiaal recht bestaat, dat zich niet aan het nationaal recht stoort, hadden sommige leden ernstig bezwaar. Zij achtten de instelling van eene rechtsmacht die verheven zal zijn boven onze eigen Staatsinstellingen zeer bedenkelijk.

Andere leden echter konden zich met deze zienswijze niet vereenigen. Zij deelden dit grondwettig bezwaar niet en waren verder van oordeel, dat de instelling van het Prijzenhof juist daarom ook zeer gewenscht was, omdat daardoor de uitspraak

werd opgedragen aan een boven de partijen staande onpartijdige internationaal samengestelde rechtbank.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 14den Juli 1911.

VAN LAMSWEERDE.
VAN WASSENAER VAN ROSANDE.
VAN VOORST TOT VOORST.
VERHEIJEN.
D'AUMALE VAN HARDENBROEK.

VERBETERING.

In het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het ontwerp van wet tot wijziging der wet tot regeling van het lager onderwijs (186 Tweede Kamer), bladz. 650, moet de tweede volzin van de eerste alinea worden gelezen als volgt:

„Ook kwam ter sprake het arrest van den Hoogen Raad van 18 Juni 1909, waarbij artikel 25 van de Pensioenwet niet toepasselijk werd geacht op vroegere burgerlijke ambtenaren, die een pensioen genietende eene betrekking krijgen bij het openbaar of bijzonder lager onderwijs.”

